

Competir i guanyar

Jo no hi entenc gaire, però em sembla que la cosa no s'entendria gens si oblidàvem que sempre —sempre— és "competició". Em referesc a l'esport, a qualsevol esport, no cal dir-ho. I no solament pense en aquells qui el practiquen, per als quals, en la mesura que siga "joc" i no simple exercici, l'estímul de "guanyar" mai no deixa de ser-hi un factor desiciu. En la majoria dels jocs —"infantils", "d'atzar", "florals"...—, un guanya i l'altre o els altres perden, i en això consisteix bona part de l'al·licient, fins i tot quan només es juga per entretenir-se. Ara: l'observació també val per al públic. Hi pot haver, i sens dubte hi ha, una quantitat considerable d'espectadors que s'accontenten amb la contemplació de l'habilitat o la resistència dels atletes, pose per cas, i en trauen una satisfacció suficient. La clientela habitual, per contra, hi busca més emocions: n'hi afegeix pel seu compte, en definitiva. Va a l'estadi a "competir" a través dels jugadors, d'una manera que podríem qualificar de "vicària" o "delegada". És possible que, sovint, hi influesca igualment algun mecanisme psicològic més subtil: per exemple, una manera de sublimació o de compensació, que els allibere de les frustracions del sedentarisme quotidià. Però l'important és allò altre.

El fenomen, fóra massa fàcil d'explicar-lo a base de les evidències immediates que ens proporciona el tipus de societat en què vivim. Que és una societat eminentment "competitiva": assentada damunt el principi alhora genèric i sistemàtic de la "competència", com tothom sap. Els negocis, els escalafons, el prestigi públic, la política, tot, en el món capitalista, depèn d'una trama de rivalitats, i concretament de rivalitats d'interessos, personals, de classe o de nació, i més encara. El gust de la competició esportiva, tan estés, en seria un reflex, una subrogació, un aspecte imaginatiu? No s'ha de negar la concomitància dels fets, per suposat.

Tanmateix, convindria advertir que el problema queda en peu, tant per a les societats precapitalistes —al capdavall, també "competitives" al seu estil—, com per a les societats diguem-ne postcapitalistes. L'esport, o el joc en la seua més àmplia acceptació —el d'escacs, sense anar més lluny—, conserven a les democràcies populars i a la Unió Soviètica l'abast tradicional de la "competició", que, es vulga o no, és "competivitat" i "competència", a nivell intern i a escala internacional. No gosaré concloure que això de "competir" siga consubstancial amb la "condició humana", ni de bon tros. Em limite a constatar una realitat, sense interpretar-la.

Es tracta de "guanyar", doncs.

El verb, amb les seues connotacions econòmiques automàtiques, fa una certa angúnia. Però sí: es tracta de guanyar. Si esmolàvem l'examen, diríem que es tracta, simultàniament, que l'altre o els altres perden. Una de les gràcies d'haver guanyat és que l'"enemic" —l'èmul— haja perdut: no ens hem d'enganyar. La victòria —serà un trofeu aparatós, potser un únic partit inútil, amis-

tós si cal— representa la victòria de “tots” els seguidors de l'equip o de l'individu que coagula ansietat col·lectiva. I la derrota, és clar, simètricament.

Qui guanya o perd és el jugador real, però amb ell s'identifica, per una raó o una altra, la massa que presencia el “torneig” —¡quina curiosa paraula medieval, supervivent!— o que el segueix a distància pels papers, pels televisors, per les ràdios. O siga: qui guanya o perd és una multitud, més grossa o més prima, segons l'espècie d'esport a què puguem al·ludir. L'apassionament és natural, i naturals, en conseqüència, l'eufòria o la desolació que en pervenen, a raó dels “resultats”. La

il·lusió és guanyar: pertany a la lògica de la “competència”. Quan guanya el meu equip, sóc “jo” qui guanya: aquest és l'esquema.

Particularment, la meua curiositat pels esports és mínima. Vull dir: pels esports en si. No he sentit mai la menor inclinació a practicar-ne cap —una temporada, el pòker, que no sé si és esport però sí que és un joc, i el vaig deixar córrer de seguida—, i no arribe a participar ni tan sols de la seua repercussió excitatòria més expansiva. Estic segur que això m'ha perjudicat: el meu cos seria, passada la cinquantena, més sa, i el meu esperit, més militant. Què hi farem! “Cascú és cascú”, diuen al meu poble. Però aquest distanciament potser em permet de reflexionar la qüestió amb una relativa objectivitat. I m'aferre a creure que és això: jugar i competir, i guanyar, i fer-ho amb una mediació còmoda i brillant, com són els “jugadors” especialistes. I, des de la seua tribuna, el soci aplaudeix, increpa, clama: Insulta potser l'entrenador, o malparla dels directius. És la seua feina. Ell vol “guanyar”: que guanyen els seus. Perquè si els seus guanyen serà com si ell haguera guanyat. O se'n sentirà frustrat, si no hi guanyen. De fet, no ve d'una “copa”. No s'acaba el món per una incidència desastrosa, en això dels esports. Però ja salta a la vista la commoció que desencadena cada episodi concret. “Perdre” i “guanyar” són dues nocions tremendes. Si són assumides a fons. Un xut maldestre d'un futbolista equival a una mala jugada de borsa, moralment, i per dir-ho d'alguna manera. Els “croats”, de què parlava Pere Quart en un poema incisiu, s'hi apunten setmanalment: amb l'esperança de “guanyar”. L'esperit de “competició” és això.

Hi hauria més coses a dir...

Joan Fuster

Aquest article va ser publicat en el Butlletí del F.C. Barcelona en el N. Juliol-Agost de 1975. Jaume Rosell el va animar a escriure aquesta col·laboració el dia que Joan Fuster va ser convidat a la Llotja del Nou Camp un Barça-Madrid.

